

Η θέση της αντιασθματικής αγωγής στον βήχα που απασχολεί

Ελπίδα Χατζηαγόρου

Επίκουρη Καθηγήτρια Παιδιατρικής – Παιδιατρικής Πνευμονολογίας, ΑΠΘ

Ο βήχας είναι αποτελεί τη συχνότερη αιτία επίσκεψης στον παιδίατρο.

Δισεκατομμύρια δολάρια ξοδεύονται κάθε χρόνο πολλές ΗΠΑ για αντιβηχικά, ενώ στην Αυστραλία στο διάστημα ενός έτους, 80% των παιδιατρικών επισκέψεων που έγιναν για βήχα, πήγαν στον ιατρό > 5 φορές και >50% επισκέφθηκαν τον ιατρό >10 φορές.

Ο βήχας είναι προστατευτικό αντανακλαστικό με σκοπό την αποβολή εισερχομένων σωματιδίων, την κινητοποίηση και αποβολή των εκκρίσεων, ή σε περίπτωση φλεγμονής των αεραγωγών. Διακρίνεται σε οξύ βήχα (διάρκεια <3 εβδομάδες) και οφείλεται συνήθως σε κοινά λοιμώδη αίτια, σε παρατεταμένο βήχα (διάρκεια 3-8 εβδομάδες) που συνήθως αφορά σε μεταλοιμώδη βήχα ή κοκκύτη και σε χρόνια βήχα (διάρκεια >8 εβδομάδες) που απαιτεί πάντα διερεύνηση.

Οξύς βήχας στα παιδιά (διάρκειας δύο εβδομάδων ή λιγότερο)

Η πλειοψηφία των παιδιών παρουσιάζουν σύντομα επαναλαμβανόμενα επεισόδια βήχα λόγω ιογενών λοιμώξεων του ανώτερου αναπνευστικού συστήματος. Υγιή παιδιά προσχολικής ηλικίας που πηγαίνουν παιδικό σταθμό μπορεί να παρουσιάσουν μέχρι και οκτώ ιογενείς λοιμώξεις του αναπνευστικού το χρόνο, που συνοδεύονται με βήχα, καθεμία από πολλές οποίες διαρκεί περίπου 10 ημέρες.

Σπανίως, ο βήχας μπορεί να οφείλεται σε εισρόφηση ξένου σώματος στον αεραγωγό. Αυτό μπορεί να συμβεί μετά από ένα τυπικό επεισόδιο πνιγμού, αλλά πολλές φορές το επεισόδιο πνιγμού μπορεί να μείνει απαρατήρητο, ειδικά σε μικρά παιδιά. Σε περιπτώσεις υποψίας εισρόφησης ξένου σώματος χρειάζεται διερεύνηση με διαγνωστική βρογχοσκόπηση με εύκαμπτο βρογχοσκόπιο.

Χρόνιος βήχας στα παιδιά

Τα αίτια του χρόνιου βήχα διαφέρουν ανάλογα με την ηλικία και περιλαμβάνουν συγγενείς ανωμαλίες των αεραγωγών, σύνδρομα από εισρόφηση και ΓΟΠ, δυσκίνητους κροσσούς, παθητικό κάπνισμα, ανοσοανεπάρκεια, λοιμώδη αίτια, εισρόφηση ξένου σώματος, βρογχικό άσθμα – αλλεργική ρινίτιδα, κυστική ίνωση, καθώς και ψυχογενή βήχα. Είναι σημαντικό να διακρίνει κανείς τα ύποπτα σημεία χρόνιας πνευμονοπάθειας, πολλές επίμονα ή ετερόπλευρα «ακροαστικά ευρήματα», στασιμότητα βάρους, υποτροπιάζουσες πνευμονίες, χρόνια ρινίτιδα –συχνές

παραρινοκολπίτιδες, ταχύπνοια ή δύσπνοια, υποξία ή κυάνωση και σιτιστικές δυσκολίες, ώστε να διευκολυνθεί στη διαφορική διάγνωση.

Βρογχικό άσθμα

Τα περισσότερα παιδιά με άσθμα έχουν φλεγμονή ή οίδημα των αεραγωγών, που προκαλούν εκπνευστικό συριγμό. Πολλές φορές το μόνο σύμπτωμα είναι ο βήχας που επιδεινώνεται από ιογενείς λοιμώξεις, ή ο νυκτερινός βήχας ή ο βήχας μετά από άσκηση ή την έκθεση στον κρύο αέρα. Συχνά συνυπάρχουν και άλλα συμπτώματα ατοπίας, ενώ τα βρογχοδιασταλτικά βοηθούν στην ύφεση των συμπτωμάτων. Σε παιδιά που μπορούν να συνεργαστούν, η δοκιμασία αντιστρεπτότητας είναι θετική.

Αλλεργική ρινίτιδα

Η οπισθορρινική καταρροή που προκαλείται από ρινίτιδα ή παραρινοκολπίτιδα μπορεί να προκαλέσουν χρόνια βήχα. Πολλές περιπτώσεις αυτές βήχας είναι συνήθως εποχιακός, επιδεινώνεται στην κατάκλιση, βοηθούν τα αντιισταμινικά ή / και τα ενδορινικά στεροειδή.

Γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση

Σε μερικά παιδιά, αίτιο του χρόνιου βήχα είναι η ΓΟΠ που μπορεί να συμβεί χωρίς οπισθοστερνικό άλγος. Μερικά παιδιά μπορεί να αναπτύξουν μία βραχνή φωνή ή / και συμπτώματα πνιγμού.

Μεταλοιμώδης βήχας

Μια ιογενής λοίμωξη του αναπνευστικού, σε κατά τα άλλα υγιή παιδιά μπορεί να προκαλέσει βήχα που διαρκεί για εβδομάδες. Δεν υπάρχει ειδική θεραπεία για αυτό το βήχα.

Εισρόφηση ξένου σώματος

Ξένα σώματα, πολλές μέρη παιχνιδιών και διάφορα τρόφιμα – ξηροί καρποί, μπορεί να εισπνευστούν κατά λάθος σε οποιαδήποτε ηλικία, αλλά συνήθως σε ηλικία δύο έως τεσσάρων ετών. Μπορεί έτσι να προκαλέσουν βήχα που θα συνεχιστεί για πολλές εβδομάδες ή και μήνες μέχρι να ανακαλυφθεί.

«Καθ' ἑξιν» ή ψυχογενής βήχας

Πρόκειται για επίμονο βήχα που δεν έχει σαφή αιτία. Επιμένει περιστασιακά, συνήθως μετά από μια απλή ιογενή λοίμωξη του αναπνευστικού. Ο βήχας είναι ξηρός και

επαναλαμβανόμενος ή κροτώδης. Εμφανίζεται μόνο όταν το παιδί είναι ξύπνιο και εξαφανίζεται όταν κοιμάται.

Ερεθιστικός Βήχας

Η έκθεση στον καπνό τσιγάρου και άλλων ρύπων (από την καύση ξύλου, η ατμοσφαιρική ρύπανση και καυσαέρια από οχήματα) μπορεί να οδηγήσει σε βήχα ή να επιδεινώσει το βήχα που σχετίζεται με άσθμα ή ρινίτιδα.

Θεραπεία

Σε περιπτώσεις ημερήσιου βήχα μετά από μια ιογενή λοίμωξη του αναπνευστικού, συνήθως δεν χρειάζεται καμία ειδική φαρμακευτική αγωγή - ιδιαίτερα αν διαρκεί μία ή δύο εβδομάδες. Η κύρια θεραπεία για χρόνια βήχα θα πρέπει να βασίζεται στην υποκείμενη αιτία. Τα αντιασθματικά φάρμακα έχουν θέση μόνο στο βρογχικό άσθμα.

Συμπερασματικά, ο βήχας στα παιδιά είναι συνήθως χρήσιμος. Χρειάζεται χρόνος για ενημέρωση και καθησυχασμό των γονέων σχετικά με τη σημασία και τα αίτια του βήχα. Στο χρόνια βήχα χρειάζεται διερεύνηση της αιτίας, ώστε να αναγνωρίσει ο παιδίατρος τα σημεία χρόνιας πνευμονοπάθειας και να βάλει έγκαιρα τη διάγνωση.

Βιβλιογραφία

1. Thomson F, Masters IB, Chang AB. Persistent cough in children and the overuse of medications. J Paediatr Child Health. 2002;38(6):578-81.
2. Shields M D, Bush A, Everard M L, McKenzie S, Primhak R, on behalf of the British Thoracic Society Cough Guideline Group. Thorax 2008;63;1-15.
3. Fardy HJ. A coughing child: could it be asthma? Aust Fam Physician. 2004 May;33(5):312-5.
4. Chauliac ES, Silverman M, Zwahlen M, Strippoli MP, Brooke AM, Kuehni AC. The therapy of pre-school wheeze: appropriate and fair? Pediatr Pulmonol. 2006;41(9):829-38.